

כתבי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

החטיבה למדעי הרוח

על תרגום הקוראן

עיונים במדעי הרוח

על תרגום הקוראן

יום עיון

לכבוד פרסום תרגומו העברי
של אורי רובין לקוראן

בעריכת

יוחנן פרידמן

ירושלים תשע"ב

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

עריכת לשון: טלי אמיר ויחיאל קארה
הבאה לדפוס: דן פינקל

מסת"ב 4-183-208-965-978

כל הזכויות שמורות לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשע"ב
סדר: 'ארט פלוס', דפוס ירוק, ירושלים
הדפסה: דפוס 'גרפית' בע"מ, ירושלים

תוכן העניינים

ז	פתח דבר
	מאיר בר-אשר
1	'עשינו אותו קוראן ערבי למען תשכילו להבין': השקפות מוסלמיות בשאלת תרגום הקוראן
	נאסר בסל
41	היהודים והקוראן: תרגומי הקוראן מלשונות אירופה לעברית
	אורי רובין
108	משולחנו של המתרגם

פתח דבר

תרגומו של אורי רובין הוא התרגום העברי הרביעי של הקוראן שיצא לאור. קדמו לו תרגומיהם של המלומד היהודי הגרמני בן המאה הי"ט צבי חיים רקנדורף (1857), של יוסף יואל ריבלין (1936) ושל אהרן בן-שמש (1971). התרגומים האלה מעידים על התעניינותם של מלומדים ומתרגמים יהודיים בספר הקודש של האסלאם וכל אחד מהם משקף את הלשון העברית של זמנו ולעתים גם את העדפותיו התרבותיות של המתרגם. תרגומו של רובין הוא תרגום של מלומד מוביל בחקר הקוראן והאסלאם הקדום. נוסף על הגשת הקוראן לקורא העברי בן זמננו, רובין מצליח בהערותיו הרבות להעמיד את הקורא על המגמות הראשיות של פרשנות הקוראן המוסלמית הקלסית. חשיבותו של התרגום לתרבות הישראלית היא מובנת מאליה, והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מצאה לנכון לציין את האירוע בערב עיון שנערך ב"ב בכסלו תשס"ו (13 בדצמבר 2005). החוברת שלפנינו כוללת את הנוסח המעובד של ההרצאות אשר נישאו בערב זה.

מאמרו של מאיר מ' בר-אשר פורש לפנינו יריעה רחבה של עמדות מוסלמיות כלפי הקוראן כיצירה אלוהית בלשון הערבית ועוסק במיוחד בשאלה התאולוגית 'האם רשאי מוסלמי לנסות כוחו בתרגום דבר האל ללשון מן הלשונות? ואם הוא רשאי ואכן ירהיב עוז לעשות כן, האם יעלה מבוקשו בידו או שמא ניסיונו נועד מראש לכישלון?'. בר-אשר מציג בצורה מרתקת את קשת הדעות של המלומדים המוסלמיים על השאלה הזאת.

מאמרו של נאסר בסל שונה. הוא בעל אופי פילולוגי ועוסק בשני תרגומי קוראן טרום-מודרניים לעברית לא מן המקור הערבי, אלא

דרך לשונות אירופה. שני התרגומים לא נדפסו מעולם והם נתונים לנו בכתבי יד. התופעה של תרגום הקוראן לעברית על ידי מלומדים שאינם יודעים ערבית מעידה על העניין שמצאו היהודים בדת האסלאם. בסל מציין שהתרגומים האלה אינם בעלי אופי פולמוסי ו'נעשו בידי יהודים משכילים שביקשו רק להרחיב את מעגל תרבותם ולהכיר אמונה אחרת'.

החוכרת מסתיימת באחרית דבר של אורי רובין. רובין נותן בה שבע דוגמאות לאופן שבו הוא פתר בעיות של תרגום פסוקי קוראן שונים לעברית. הוא ממחיש בדוגמאות האלה את דעתו ש'העברית מאפשרת לו [=למתרגם] להגיע לפתרונות שהם בלתי אפשריים בשפות אחרות'.

אני מודה לפרופ' בנימין איזק, לפרופ' איתן קולברג ולד"ר דנה שלו על עזרתם בכירור פרטים הקשורים במקורות שבשפות השונות. כמו כן אני מודה לגב' טלי אמיר, מנהלת ההוצאה לאור של האקדמיה, על עבודת העריכה הקפדנית ועל דאגתה שהספר יצא בצורה נאה ומתוקנת.

יוחנן פרידמן

ירושלים, אב תשע"א